

Geresnės saugos ir sveikatos užtikrinimas statybose

Statybos projektų valdymas — Agentūros ataskaitos santrauka

Įžanga

Visoje Europos Sąjungoje vis labiau pripažįstama, kad būtina gerinti darbuotojų saugos ir sveikatos standartus statybų sektoriuje. Kiekvienais metais žūsta apie 1 300 darbininkų, dar 800 000 sužeidžiami, o nesuskaičiuojama daugybė patiria sveikatos sutrikimų⁽¹⁾. Žmonių kančios, kurių suteikia nelaimingi atsitikimai ir sveikatos sutrikimai, kelia susirūpinimą visiems. Šių kančių masto neįmanoma apskaičiuoti. Patiriama ir didelių finansinių nuostolių.

Visiems aišku, kad saugos, sveikatos ir gerovės klausimų sprendimui šiame pramonės sektoriuje turėtų būti skiriamas didžiausias dėmesys.

2004 metų Europos saugos ir sveikatos darbe savaitė skirta statyboms. Agentūra sukaupė informacijos apie atvejus, kaip Europoje buvo įgyvendinami veiksmai geresniems saugos ir sveikatos standartams užtikrinti. Ataskaitoje ne tik pateikiami darbuotojų saugos ir sveikatos standartai statybų sektoriuje, bet ir parodoma, kokiais veiksmais juos galima gerinti.

Teisės aktai

Tarybos direktyvoje 92/57/EEB pabrėžiama koordinavimo reikšmė – būtina užtikrinti, kad įvairios šalys derintų savo veiksmus rengiant projektą ir vykdant statybos darbus.

- ✓ Užsakovai arba projekto vadovas turi paskirti vieną ar daugiau darbuotojų saugos ir sveikatos koordinatoriais.
- ✓ Užsakovai arba projekto vadovas privalo užtikrinti, kad saugos ir sveikatos planas būtų parengtas iki statybos darbų pradžios.
- ✓ Projekto vadovas arba, kai galima, užsakovas turi atsižvelgti į saugos ir sveikatos aspektus atliekant projektavimo darbus.
- ✓ Statybos darbų metu koordinatorius (-iai) turi užtikrinti, kad būtų deramai valdoma kylanti rizika bei paisoma saugos ir sveikatos plano. Turi būti užtikrintas darbdavių bendradarbiavimas saugos ir sveikatos klausimais, o veiklos procedūros stebimos.

Buvo pasirinkta šešiolika geros praktikos pavyzdžių iš visos Europos. Ataskaitoje jie sugrupuoti, akcentuojant veiksmus, kurie buvo taikomi:

- ✓ projekto rengimo etapu;
- ✓ statybos darbų etapu;
- ✓ priežiūros etape, užbaigus statybas.

Tačiau išnagrinėtų atvejų pobūdis rodo, kad šie veiksmai gali būti taikomi per visą projektą.

1. Projekto rengimo etapas

Užsakovas

Gerai statybos projekto saugos ir sveikatos standartai prasideda nuo darbų užsakovo priimtų sprendimų. Būtent šiame etape formuojasi bendras požiūris į saugos ir sveikatos klausimus vykdant projektą. Sutartys turi būti sudaromos atsižvelgiant į už pinigų gaunamą naudą, kitaip tariant, siekiant gauti tai, kas atitiktų numatytą paskirtį, patenkintų vartotojų poreikius ir užtikrintų kokybės ir išlaidų pusiausvyrą per visą objekto gyvavimo trukmę. Renkantis rangovus ir kitus darbuotojus labai svarbu užtikrinti, kad jie galėtų kompetentingai atlikti darbą, taip pat spręsti darbuotojų saugos ir sveikatos klausimus.

Planavimas

Planavimo procesui turėtų būti skiriama pakankamai laiko. Projektuotojas, darbuotojų saugos ir sveikatos koordinatorius bei rangovas turėtų būti paskirti kaip įmanoma anksčiau. Tai turėtų sudaryti galimybes aptarti statomo objekto projektą ir užtikrinti, kad statybos sąlygos ir darbų grafikas esamomis sąlygomis būtų saugūs ir nekeltų grėsmės sveikatai. Taip pat reikia apsvarstyti, kaip bus rengiamas statomo objekto projektas. Kai tik įmanoma, turėtų būti pašalinti pavojingi veiksniai, o jei jų išvengti negalima, keliama rizika turėtų būti kuo labiau sumažinta. Turėtų būti teikiama informacija apie galimas grėsmes, jei jos yra reikšmingos. Planavimo proceso metu rangovui ir projektuotojui dažnai naudinga palaikyti ryšį.

(1) Eurostatas, ESAW 1999.

Svarbiausių proceso dalyvių veiklos koordinavimas: „Statybų partnerių saugos veikla“, Airija

Airijoje atliktas mirtinų nelaimingų atsitikimų tyrimas parodė, kad ne mažiau kaip 25 % tokių nelaimių buvo nulemta dar prieš pradėdant statybos darbų etapą. Viena iš statybos projekto vykdymo dalių yra kompetentingų „Projektavimo etapo priežiūros specialistų“ (PSDS) sąrašo parengimas. Remiantis Airijos įstatymais, jiems tenka svarbiausias vaidmuo įvertinant statybos objekto projektą. Tai daroma siekiant sumažinti riziką atliekant statybos darbus.

Pavojingų veiksmų šalinimas — Jungtinė Karalystė

Naujuose pastatuose labai dažnai naudojamos plieno konstrukcijos. Statant tokius pastatus plieno sijos bei kolonos keliamos kranais ir pritvirtinamos. Paprastai tokios operacijos atliekamos apjuosiant plieno konstrukcijas kėlimo lynais ir jas pakeliant. Yra pavojus, kad plieno konstrukcija gali išslysti iš ją laikančių lynų ir nukristi. Tačiau pritaikius papildomas priemones, pavyzdžiui, iš anksto pragrėžus skylės, galima būtų naudoti kėlimo apkabas ir išvengti kritimo grėsmės.

2. Statybos etapas

Statybos darbų metu gerų darbuotojų saugos ir sveikatos standartų galima pasiekti tik geru valdymu. Vadovai turi užtikrinti, kad darbai būtų planuojami, organizuojami, kontroliuojami, stebimi ir vertinami – tik taip galima pasiekti gerų saugos ir sveikatos standartų. Visi dirbantys asmenys turėtų būti apmokyti ir kompetentingi, su darbuotojais turėtų būti konsultuojamasi profesinės saugos ir sveikatos klausimais koordinuojant skirtingų darbdavių vykdomus darbus.

Mokymai — Graikija, Airija ir Nyderlandai

Kad statybos darbai vyktų sklandžiai, visi dirbantys asmenys, įskaitant ir vadovus, turi būti apmokyti ir kompetentingi atlikti savo pareigas. Mokymas padeda žmonėms įgyti įgūdžių, žinių ir motyvuoja gerai atlikti savo darbą nekeliant pavojus savo ir kitų sveikatai bei saugai. *Egantia* greitkelio statybos projektas Graikijoje, *Safe Pass* privalomi mokymai Airijoje ir Nyderlandų *Mourik* naudojama valdymo sistema rodo, kokie svarbūs yra mokymai.

Stebėjimas ir konsultavimasis su darbuotojais — Suomija

 Saugos stebėjimo metodas buvo pradėtas taikyti Suomijoje 1992 metais siekiant įvertinti statyviečių saugos lygį. Įvertinama aplankant visas statybos aikštelės vietas ir tikrinimo lape žymint, ar operacijos atliekamos teisingai, ar neteisingai. Tarp vertinamų veiklos aspektų – darbo įpročiai, darbas ant pastolių ir kopėčių, mechanizmai ir įrenginiai, apsauga nuo kritimų, elektra bei apšvietimas, taip pat drausmė ir tvarkingumas. Išbandžius šį metodą statybvietėje, paaiškėjo, kad jis efektyvus ir patogus naudoti. Vienas svarbus tokios sistemos veiksnys – vadovai ir darbuotojai ją įgyvendina bendrai.

3. Priežiūros etapas užbaigus statybas

Visi nauji pastatai turėtų būti suprojektuoti taip, kad juos būtų galima saugiai prižiūrėti. Dabartiniai pastatai galėjo būti suprojektuoti visiškai negalvojant apie saugią jų priežiūrą. Bet kuriuo atveju galioja tie patys darbuotojų saugos ir sveikatos kontrolės principai kaip ir statybos darbų etapu. Svarbu iš darbų užsakovo gauti informaciją apie statinį. Gali tekti atsižvelgti ir į papildomą veiksnį – statybose nedirbančius asmenis, kurie gali būti pastate ir nukentėti nuo priežiūros darbų.

Remonto darbai užimtose patalpose — Italija

Buvo atliekami darbai tam tikrose seno vienuolyno, dabar naudojamo kaip biblioteka, muziejus ir galerija, vietose. Kad būtų galima įrengti saugos ir apšvietimo sistemas, reikėjo atlikti daug statybos darbų. Su šiuo darbu nesusijusių žmonių nebuvo galima atriboti nuo darbų atlikimo vietos. *Quasco* bendrovė šiam projektui parengė saugos ir koordinavimo planą, o statybos darbų metu atliko sveikatos ir saugos koordinatoriaus funkcijas. Ji užtikrino, kad būtų apsaugoti visi žmonės, kuriems kyla pavojus. Jie taip pat numatė saugos priemones, kurios galėtų būti naudingos ateity atliekant remonto darbus.

Išsamesnė informacija

Visą ataskaitą anglų kalba galima rasti agentūros tinklalapyje <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> ir parsisiųsti nemokamai.

Spausdintą ataskaitą „Geresnės saugos ir sveikatos užtikrinimas statybose“, Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra, 2003, ISBN 92-9191-073-2, galima užsisakyti Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biure Liuksemburge (<http://publications.eu.int>) arba iš jo prekybos agentų. Leidinio kaina – 25 eurai (be PVM). Šį informacinį biuletinį visomis ES šalių kalbomis galima rasti <http://osha.eu.int/ew2004/>

Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, faks. (34) 944 79 43 83

El. paštas: information@osha.eu.int